

47 גְּבִי מַעְלֹת – ישנה התנא דין זה לגבי המעלות ששינו (חגיגה כ):
 48 שעשו בקדשים והחמירו בהם יותר מבתרומה. מתרצת הגמרא: פִּי
 49 קִתְּנֵי הֵיכָא דְאֵיתָ לֵיהּ דְרָרָא דְטוּמְאָה – לא שנה התנא שם אלא
 50 מעלות שיש להם שייכות וזיקה לטומאה, אֲבָל הֵיכָא דְלֵיתָ לֵיהּ
 51 דְרָרָא דְטוּמְאָה לֹא קִתְּנֵי – אבל במקום שאין שייכות לטומאה לא
 52 שנה התנא, ולכך לא שנה התנא דין מעת לעת שבגדה שאין לו
 53 שייכות לטומאה, שהרי עכשיו ראתה ומן הדין אינה טמאה למפרע,
 54 אלא גזירה בעלמא היא שגזרו עליה.
 55 מקשה הגמרא: מִיִּתְיָבִי, אשה הרואה דם מטמאה מעת לעת, מַה
 56 הִיא מְטַמְּאָה, אוֹכְלֵין וּמְשַׁקְּיָין וְיֵשׁ לְבָרֵי, מֵאֵי לֹא – האם אין
 57 כוונת הברייתא שמטמאה אוכלין ומשקין בֵּין דְקִדְּשׁ בֵּין דְתְרוּמָה,
 58 שמכיון שפירט התנא אוכלין ומשקין היה לו לפרט גם שאינה
 59 מטמאה אלא אם הם של קודש, ומכך שלא פירש משמע שמטמאה
 60 גם אוכלים ומשקים של תרומה. מתרצת הגמרא: לֹא, אין כוונת
 61 הברייתא גם לאוכלים ומשקין של תרומה אלא דווקא לאוכלים
 62 ומשקין דְקִדְּשׁ, כגון שמן של מנחות ויין של נסכים.
 63 עוד מקשה הגמרא: תָּא שְׂמַע מֵהַמְשַׁנָּה לְהֵלֶן (יא), כהנות האוכלות
 64 תרומה צריכות לבדוק עצמן בשעה שאוכלות תרומה, רַבִּי יְהוֹנָה
 65 אָמַר, אֵף בְּשַׁעַת עֲבָרְתָן מְלֹאכֹל בְּתְרוּמָה, כלומר אף בשעה
 66 שסיימו לאכול תרומה, וְהוֹיֵנָּה פֶּה – ונשאנו ונתנו בדבריו, הרי מֵאֵי
 67 דְהוּהוּ הָיָה – מה שהיה היה, ומדוע יש להן לבדוק אחרי שסיימו
 68 לאכול את התרומה, וְאָמַר רַב הֶסְדָּא לֹא נִצְרְבָה אֱלָא לְתַמְנָן שִׁירִים
 69 שְׂכַפְפִּינָה שנגעה בהם, שבדיקה זו מועילה שאם תבדוק בערב ותמצא
 70 טמאה לא תטמא למפרע אלא משעת בדיקתה, והשיריים שנתרו
 71 מהתרומה לא יהיו בכלל גזירת טומאה שלמפרע שהרי בדקה אחרי
 72 שסיימה לאכול. הרי שגזרו טומאת מעת לעת אף לענין תרומה, ולא
 73 כרב הונא שאמר שלא גזרו אלא לענין קודש. מתרצת הגמרא: רַב
 74 הוֹנָא מְתִינֵי – רב הונא ישנה שבדיקה זו היא כדי לְשִׁדּוּף שִׁירִים
 75 שְׂכַפְפִּינָה אם תמצא עצמה טמאה בטומאה ודאית, ולא לענין ספק
 76 טומאה שגזרו עליה למפרע מעת לעת, וכגון שְׂכַפְפִּינָה עֲצָמָה
 77 בְּשִׁיעוּר וְסָתָה, כלומר מיד אחר שסיימה לאכול, ולא אם תמצא
 78 עצמה טמאה, ודאי כבר היתה טמאה בשעת אכילת התרומה,
 79 ושיריים אלו שנגעה בהם נטמאו וטעונים שריפה, והצריכה רבי
 80 יהודה לעשות בדיקה זו כדי שלא תבוא לאכול תרומה טמאה לאחר
 81 זמן, ולא כדי לברר ולהוכיח שהתרומה שנתעסקה בה קודם בדיקה
 82 זו לא טמאה למפרע, שלא גזרו טומאה למפרע מעת לעת לענין
 83 תרומה.
 84 עוד מקשה הגמרא: תָּא שְׂמַע מֵבְרִייתָא, נערה שעברו עליה שלש
 85 עונות של שלושים יום שלא ראתה בהם דם, לרבי אליעזר דיה
 86 שעתה, שכיון שלא ראתה שלש עונות הרי היא מסולקת דמים,
 87 ולרבנן טמאה למפרע מעת לעת ככל הנשים, וּמַעֲשֶׂה בֵּא לִפְנֵי רַבִּי
 88 בנערה שפסקה מלראות שלש עונות ואחר כך שוב ראתה דם, וְעֵשָׂה
 89 |והורה| רַבִּי כְּרִבִּי אֱלִיעֶזֶר שדיה שעתה, וטיהר טהרות שעשתה
 90 בתוך מעת לעת לראייתה, וְלֹאֲחַר שֶׁנִּזְבַּר שֶׁלֹּא יִפָּה עֵשָׂה בְּמֵה
 91 שהורה כרבי אליעזר, אָמַר, כְּדִי – ראוי הוא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְסַמּוֹךְ
 92 עָלָיו

1 כְּמַנְעַ עֲצָמָה, כלומר הנוגע במשכבה ומושבה בתוך מעת לעת
 2 לראייתה הרי הוא כנוגע בבשר הנדה, והוא והבגדים שעליו טמאים,
 3 וכיון שהוא כנוגע בנדה יש ללמוד שמה מַנְעַ עֲצָמָה מְטַמֵּא אֲדָם
 4 לְטַמֵּא בְּגָדִים שעליו, אֵף מְשַׁכְּבָהּ וּמוֹשְׁבָהּ בתוך מעת לעת
 5 לראייתה מְטַמֵּא אֲדָם לְטַמֵּא בְּגָדִים, וכדברי זעירי.
 6 הגמרא מביאה ראייה לרבא: תִּנְיָא כְּוֹתִיבָה דְרַבָּא שִׁמְעַת לַעַת
 7 שבגדה עושה משכב ומושב לטמא אדם לטמא בגדים, אשה הַרְוָאָה
 8 דֵם, מְטַמְּאָה מַעַת לַעַת, ומה היא מְטַמְּאָה, מְשַׁכְּבָתָּהּ וּמוֹשְׁבָתָּהּ,
 9 אוֹכְלֵין וּמְשַׁקְּיָין, וְכִלֵּי חָרָם הַמוֹקֵף צְמִיד פְּתִיל, ומכל מקום אינה
 10 מְקוֹלְקֶלֶת לְמַנְיָנָהּ, שלענין ימי נדה וימי זיבה אין אומרים שיש ספק
 11 שמא ראתה מאתמול, ואינה יודעת אימתי היא בתוך אחד עשר יום
 12 שבין נדה לנדה, אלא אומרים שודאי ראתה היום, שלא גזרו טומאת
 13 מעת לעת אלא לענין טהרות. וכן אֵינָה מְטַמְּאָה אֶת בּוֹעֵלָהּ
 14 לְמַפְרַע, שאם בא עליה בעלה בתוך מעת לעת לראייתה אינו נטמא
 15 כבועל נדה, שלא גזרו על בועלה טומאת מעת לעת. רַבִּי עֲקִיבָא
 16 אָמַר, מְטַמְּאָה אֶת בּוֹעֵלָהּ לְמַפְרַע. מוסיפה הברייתא: וְאֵינָה מוֹיָה
 17 ימי נדתה לֹא מְשַׁעָה שְׂרָאָתָהּ.
 18 ממשיכה הברייתא: הַרְוָאָה בְּתָם עַל בְּגָדָה, מְטַמְּאָה לְמַפְרַע עַד
 19 השעה שכיבסה חלוק זה קודם לבישה זו. ומה היא מְטַמְּאָה, אוֹכְלֵין
 20 וּמְשַׁקְּיָין, מְשַׁכְּבָתָּהּ וּמוֹשְׁבָתָּהּ, וְכִלֵּי חָרָם הַמוֹקֵף צְמִיד פְּתִיל.
 21 וּמְקוֹלְקֶלֶת לְמַנְיָנָהּ, כלומר שגם לענין ימי נדה וימי זיבה אומרים
 22 שיש ספק שמא ראתה מקודם, ואינה יודעת מאימתי תמנה ימי נדתה
 23 ונתקלקל מניינה, וּמְטַמְּאָה אֶת בּוֹעֵלָהּ כבועל נדה, וְאֵינָה מוֹיָה יְמֵי
 24 נדתה לֹא מְשַׁעָה שְׂרָאָתָהּ את הכתם. וְהָ וְהָ, כלומר בין הרואה
 25 דם ובין הרואה כתם, תוֹלֵין – התרומה שנגעה בה הנדה בתוך מעת
 26 לעת, היא ספק טמאה, ולא אוֹכְלֵין אותה שמא טמאה היא, וגם לֹא
 27 שוֹרְפִין אותה, שמא טהורה היא ואסור לשורפה. ובברייתא זו
 28 מפורש כדברי רבא שמעת לעת שבגדה מטמא משכב ומושב,
 29 ובפשוטו היינו שלענין משכב ומושב גזרו עליה שהיא כנדה גמורה
 30 שעושה משכב ומושב לטמא אדם לטמא בגדים.
 31 מקשה הגמרא: וְרַבָּא, אֵי שְׂמִיעַ לֵיהּ מֵתְנִיתָא – אם שמע ברייתא
 32 זו, לִימָא מֵתְנִיתָא – יאמר את הברייתא שמפורש בה כדבריו שמעת
 33 לעת שבגדה עושה משכב ומושב, ולמה למד כן בקל וחומר מכילי
 34 חרס, וְאֵי לֹא שְׂמִיעַ לֵיהּ מֵתְנִיתָא, קַל וְחֹזֵר מִנָּא לֵיהּ – מנין לו
 35 ללמוד דין זה בקל וחומר מכילי חרס, הרי המקור לכך שכלי חרס
 36 המוקף צמיד פתיל נטמא במעת לעת שבגדה הוא מברייתא זו.
 37 מתרצת הגמרא: לְעוֹלָם שְׂמִיעַ לֵיהּ מֵתְנִיתָא – לעולם שמע רבא את
 38 הברייתא, וְאֵי מֵתְנִיתָא – ואם היה מביא ראייה מהברייתא שמעת
 39 לעת שבגדה עושה משכב ומושב, הִנֵּה אֲמִינָא שכוונת הברייתא היא
 40 שמשכב זה מטמא אוֹ אֲדָם אוֹ בְּגָדִים שנגעו במשכב, אֲבָל אֲדָם
 41 וּבְגָדִים שעליו שלא נגעו במשכבה לֹא, מְשׁוּם הֵכִי קָאָמַר קַל
 42 וְחֹזֵר – לכך הוצרך רבא ללמוד דין זה בקל וחומר מכילי חרס.
 43 הגמרא דנה בענין טומאת מעת לעת שגזרו חכמים בגדה: אָמַר רַב
 44 הוֹנָא, טומאת מעַת לַעַת שְׂבַנְדָה נאמרה לְקִדְּשׁ, כלומר לענין
 45 קדשים, אֲבָל לֹא לְתְרוּמָה, שלענין תרומה לא גזרו. מקשה הגמרא:
 46 אֵי הָבֵי – אם כן שגזרו רק לענין קדשים ולא לענין תרומה, לִיתְנֵי

61 דאפרישינהו בלישייהו - שהפריש תרומה מלחמי התודה בעיסתן
 62 קודם אפיתן, ובכל מין אפה את העיסה שהפריש לתרומה בפני
 63 עצמה ואת שאר העיסה עשה חלה אחת ואפאה בפני עצמה, והקא
 64 נמי מדובר דאפרישינהו בלישייהו - שהפריש תרומה מלחמי התודה
 65 קודם אפיתן כשעדיין היו עיסה כמו שהתבאר.
 66 עוד מקשה הגמרא לרב הונא: תא שמע מברייתא, שוב היה מעשה
 67 בשפחה של רבן גמליאל שהיתה גפה - סומתה ביטט בידיה חביות
 68 של יין, וכן כל אחת ואחת היתה מדיקה ידיה מהטיט במים,
 69 ובדקת עצמה אם ראתה דם, ובאחרונה, כלומר אחר סתימת החביות
 70 האחרונה בדיקה ומצאה עצמה טמאה, ובאת ושאלה לרבן גמליאל
 71 מה דין החביות, ואמר לה, בולן טמאות משום טומאת מעת לעת
 72 שבגדה, אמרה לו, והלא בדיקה היתה לי בין כל אחת ואחת - הרי
 73 בדקתי עצמי בין חבית לחבית ומצאתי עצמי טהורה, אמר לה, אם כן,
 74 היא - חבית זו האחרונה טמאה, וכולן טהורות. הגמרא מוכיחה
 75 שמדובר בחביות יין של תרומה: אי אמרת בשלמא חדא דקדוש והדא
 76 דתרומה היא היינו דהדרה ושיילה - אם תאמר שמעשה אחד היה
 77 בקדוש והיינו המעשה השני שסתמה חביות של יין, ומעשה אחד היה
 78 בתרומה והיינו המעשה הראשון שהיתה אופה ככרות, מובן הדבר
 79 שלכך חזרה השפחה ושאלה את רבן גמליאל מה הדין, שאחר
 80 שהשיב לה שהבדיקה הועילה לטהר את הכל ששפניה חזרה ושאלה
 81 אם גם לענין קודש מועלת הבדיקה, והלא אי אמרת אידי ואידי
 82 דקדוש - אבל אם תאמר שגם זה וגם זה, כלומר גם המעשה הראשון
 83 וגם המעשה השני, מדובר בקודש, למה לה למתיר ולשיילה - למה
 84 לה לחזור ולשאל את רבן גמליאל מה הדין, אלא צריך לומר
 85 שמעשה אחד מדובר בתרומה, ומוכח שגורו טומאת מעת לעת אף
 86 לענין תרומה, וקשה על רב הונא שאמר שלא גזרו אלא לענין קודש.
 87 מתרצת הגמרא: לעולם שני המעשים היו בקודש, ומעשה שהיה,
 88 בשתי שפחות היה, ולכך גם במעשה השני שאלה השפחה את רבן
 89 גמליאל מה הדין.
 90 הגמרא מביאה לשון אחרת בדברי רב הונא: לישנא אחרתא אמרי
 91 לה - יש אומרים לשון אחר, אמר רב הונא, טומאת מעת לעת
 92 שבגדה בטמאה בין לקדוש ובין לתרומה. שואלת הגמרא: מפאי -
 93 ממה למד כן. משיבה הגמרא: מדלא קתני לה גפי מעלות - מכך
 94 שלא שנה התנא דין זה לגבי המעלות ששינו (חגיגה כ: ש) ש
 95 בקדשים והחמירו בהם יותר מבתרומה.
 96 רב נחמן מקשה על כך: אמר ליה רב נחמן לרב הונא, והא תני תנא
 97 - והרי שנה אחד החכמים ושידה רגיל לשנות ברייתות, שטומאת
 98 מעת לעת שבגדה נאמרה לקדוש אבל לא לתרומה. אומרת הגמרא:
 99 קבלה מיניה רב שמואל בר רב יצחק - רב שמואל בר רב יצחק
 100 קיבל את קושיית רב נחמן, ופירש שכוונת הברייתא לקודש אבל לא
 101 לתרומה: היא שגזרו טומאת מעת לעת פחולין שנעשו על פהרת
 102 קדוש, כלומר שנעשו בטמאה כמו ששומרים על קדשים, ולא בחולין
 103 שנעשו על פהרת תרומה, כלומר שלא גזרו טומאה זו בחולין
 104 שנעשו בטמאה כמו ששומרים על תרומה, אבל בתרומה ממש נהגת
 105 טומאת מעת לעת.
 106 הגמרא מביאה ומבארת משנה בענין ספק טומאה בחולין הטבולים
 107 לחלה ומקשה על הביאור מדברי רב שמואל בר רב יצחק: תנן התם
 108 - שנינו שם (חלה פ"ג מ"ב), עיסה שנולד לה ספק טומאה, אם נולד
 109 הספק עד שלא נגלה את העיסה, כלומר קודם שנילושה, תעשה
 110 העיסה בטומאה, כלומר אם ירצה יכול לטמאותה בידים, אבל אם
 111 נולד הספק משנגלה, תעשה בטמאה, כלומר בכלים טהורים, ואל
 112 יטמא אותה בידים.
 113 הגמרא מבארת את המשנה: אם נולד הספק עד שלא נגלה, תעשה
 114 בטומאה מפני שחולין נינהו - חולין הם, שעדיין לא נתייבה העיסה
 115 בחלה, ומותר לגרום טומאה לחולין שבארץ ישראל, אבל אם נולד
 116 הספק משנגלה, תעשה בטמאה, מפני שחולין הטבולים לחלה,
 117 כלומר שנעשו טבל, והיינו שכבר נתייבו בהפרשת חלה, בחלה דמו
 118 - נחשבים כחלה, ואכזר לגרום טומאה לחלה.
 119 הגמרא מביאה ברייתא המבארת את המשנה: תנא - שנינו לגבי
 120 עיסה שנולד בה ספק טומאה ועשו אותה בטמאה,

1 בשעת הדחק, ובשני בצורת היה מעשה זה, ולא רצה להפסיד
 2 טהרות. והיונה פה - ונשאנו ונתנו בדבר זה (להלן ט:), מאי לאתר
 3 שנובר, כלומר במה נזכר שמחמת כן שינה דעתו, אי לימא לאתר
 4 שנובר דאין הלכה ברבי אליעזר אלא ברבנן, אם כן בשעת הדחק
 5 היכי עבדי פותיה - איך הורה כרבי אליעזר בשעת הדחק ולא חזר
 6 בו, הרי במקום שנפסקה הלכה כרבים, אין עושים כהיחיד אפילו
 7 בשעת הדחק, אלא (לאו) צריך לומר שנובר דלא איתמר הלכתא
 8 לא כמר ולא כמר - שלא נפסקה הלכה לא כרבי אליעזר ולא
 9 כחכמים, ולכך לא חזר בו. וכיון שנובר דלאו יחיד פליג עליה אלא
 10 רבים פליגי עליה - וכיון שנובר רבי שלא יחיד חולק עליו אלא
 11 רבים, ולא היה ראוי לפסוק כרבי אליעזר שהוא דעת יחיד, שהכלל
 12 הוא יחיד ורבים הלכה כרבים, ודעת היחיד בטלה, אמר, כדי הוא
 13 רבי אליעזר לסמוך עליו בשעת הדחק, מסיימת הגמרא את
 14 קושייתה על רב הונא, אי אמרת בשלמא לתרומה - אם תאמר
 15 שגזרו טומאת מעת לעת אף לענין תרומה, מובן הדבר, היינו דהוא
 16 תרומה בימי רבי - שהרי בימי רבי היה תרומה, אלא אי אמרת
 17 לקדוש - אלא אם תאמר כרב הונא שגזרו מעת לעת לקודש ולא
 18 לתרומה, קדוש בימי רבי מי הווא - וכי היה קדשים בימי רבי, הרי
 19 תרבי כמה שנים אחר החורבן בסוף ימי התנאים.
 20 מתרצת הגמרא: דרעולא, דאמר עולא, חכריא מרין בגלילא -
 21 החברים שבגליל היו מטהרים יינם לנטלים ושמונם למנחות אף שהיו
 22 אחר החורבן, שמא יבנה בית המקדש בימיהם, הקא נמי בימי רבי
 23 היו חברים שהיו מטהרים יינם ושמונם, ודינם כקודש ממש, ועל זה דן
 24 רבי אם נטמאו בטומאת מעת לעת שבגדה.
 25 עוד מקשה הגמרא לרב הונא: תא שמע מברייתא, מעשה בשפחתו
 26 של רבן גמליאל שהיתה אופה ככרות של תרומה, ובין כל אחת
 27 ואחת היתה מדיקה ידה במים ובאחרונה, כלומר אחר
 28 סתימת החביות הככר האחרונה, בדיקה עצמה ומצאה שהיא
 29 טמאה, ובאת ושאלה את רבן גמליאל מה דין הככרות, ואמר לה,
 30 בולן טמאות משום טומאת מעת לעת שבגדה. אמרה לו, רבי,
 31 והלא בדיקה היתה לי בין כל אחת ואחת - הרי בדקתי עצמי בין
 32 ככר לככר ומצאתי עצמי טהורה, אמר לה, אם כן, היא - ככר זו
 33 האחרונה טמאה, וכולן טהורות. קתני מיהת - מכל מקום שנינו
 34 בברייתא שהיתה עוסקה בככרות של תרומה, ורצה רבן גמליאל
 35 לטמאותן משום מעת לעת שבגדה, הרי שגזרו טומאת מעת לעת אף
 36 לענין תרומה, ולא כרב הונא שאמר שגזרו לקודש ולא לתרומה.
 37 מתרצת הגמרא: מאי תרומה, תרומת לחמי תודה, כלומר תרומה
 38 מהחלות שהיו מביאים עם התודה, שהם קדשים, ואין הכוונה
 39 לתרומה גדולה. מקשה הגמרא: תרומת לחמי תודה באפיה מאי
 40 פניא - מה היא עושה, כלומר היכן מצאנו שתהא אפיה בתרומת
 41 לחמי תודה, הרי בתחילה היו אופים ארבעים חלות אף אחר כך היו
 42 מפרשים והם ארבע חלות לתרומה, ואם כן בשעת אפיה עדיין לא
 43 היו תרומה, מדא שייך לומר שאפתה ככרות של תרומה. מתרצת
 44 הגמרא: לעולם אכן נתעסקה בתרומת לחמי תודה, ומה שהקשו
 45 שלא שייך בזה אפיה, יש לומר שמדובר כגון דאפרישינהו בלישייהו
 46 - שהפריש תרומה מלחמי התודה בעודן בעיסתן קודם אפיתן,
 47 ולאחר אפיתן הלחמים שחט עליהם את התודה, ולכך שייך לומר
 48 שאפתה תרומת לחמי תודה. וכי הא דאמר - וכמו שאמר רב טובי
 49 בר רב קמינא, לחמי תודה שאפאן ארבע חלות, כלומר שעשה
 50 חלה אחת מכל מין במקום עשר חלות, יצא, והיונה פה - ונשאנו
 51 ונתנו בדברי רב טובי הללו (מנחות עו.), והא בעינן - והרי צריך
 52 שהיה ארבעים חלות, ותירצנו, הצורך בארבעים חלות אינו אלא
 53 למצוה לכתחילה, אבל אינו מעכב. והקשינו עוד, והא בעינן
 54 אפרישי תרומה מינייהו - והרי צריך להפריש חלה אחת מכל
 55 עשרה ולתנה תרומה לכהן, ואם עשאן ארבע חלות איך יפריש
 56 תרומה לכהן, וכי תימא דמפריש פרוסה מקל חד וחד - שמפריש
 57 פרוסה מכל חלה ונתנה לכהן, הרי והקריב ממנו אחד מקל קרבן
 58 תרומה אמר דתמנא (ויקרא ז' ד'), ומכך שנאמר 'אחד' דרשו חכמים
 59 (שם עז): שלא יפול פרוסה ויתן לכהן אלא יתן לו לחם שלם, ואיך
 60 יפריש תרומה מארבע חלות אלו. ואמרינן לתרץ שמדובר כגון